

12.5.2008

Dnro 1363/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

HOITOTAKUUN TOTEUTUMINEN

1

KANTELU

Kantelija pyysi eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamissaan kolmessa kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan Peijaksen sairaalan menettelyä hoitoon pääsyssä.

Ensimmäisessä kirjeessään 21.4.2006 kantelija arvosteli sitä, että Peijaksen sairaalasta oli 18.4.2006 ilmoitettu, että jonotusaika ortopedian poliklinikalle on 10 kuukautta. Lisäksi hän arvosteli tapaa, jolla hänet oli asetettu leikkausjonoon vuosina 2000 ja 2001.

Toisessa kirjeessään 7.5.2007 kantelija arvosteli läheteiden hylkäämistä Peijaksen sairaalassa.

Kolmannessa kirjeessään 13.11.2007 kantelija pyysi oikeusasiamiestä selvittämään, oliko 18.10.2007 tehty oikean polven tähystys seurausta vuonna 1997 tapahtuneesta liikennevahingosta.

- - -

3

RATKAISU

Yhdyn lääninhallituksen käsitykseen siitä, että kantelijalle 18.4.2006 ilmoitettu 10 kuukauden jonotusaikaa hoidon tarpeen arviointiin ei ollut hoitotakuulainsäädännön mukainen. Koska kantelijan tutkimukset kuitenkin suoritettiin noin kolmessa kuukaudessa, en katso, että Peijaksen sairaala olisi menetellyt lainvastaisesti kantelijan hoidon järjestämisessä (kohta 4.1).

Muiltakaan osin en ole havainnut, että kantelijan hoidon järjestämisessä olisi menetelty lainvastaisesti.

En ole tutkinut Peijaksen sairaalan menettelyä vuosien 2000 ja 2001 tapahtumien osalta, koska oikeusasiamies ei tutki yli viittä vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

4

PERUSTELUT

4.1

Jonoon asettaminen vuonna keväällä 2006

4.1.1

Asiassa saatu selvitys

Kantelijalle lähetettiin 18.4.2006 Peijaksen sairaalasta ilmoitus lähetteen vastaanottamisesta. Siinä todettiin, että erikoislääkäri oli lähetetietojen perusteella suunnitellut tutkimukset ja hoidon tapahtuvaksi ortopedian poliklinikalla. Arvioiduksi jonotusajaksi ilmoitettiin 10 kuukautta. Poliklinikalle tulisi myöhemmin kutsu kirjeitse. Kirjeessä ilmoitettiin myös, että jonotusaika johdettiin resurssitilanteesta ja että sairaala pyrki lyhentämään jonojaan, jotta hoitotakuun tavoitteisiin päästäisiin.

Sairaalan selvityksen mukaan kantelija oli asetettu jonoon polikliinista tutkimusta varten. Ortopedian erikoislääkäreille varatut ajat olivat olleet pitkään ruuhkautuneet, ja ne olivat pahimmillaan kymmenen kuukautta. Kantelijan kiirehtimislähetteen perusteella hänelle oli suunniteltu magneettitutkimus ja poliklinikka-aika noin 1,5 kuukauden päähän.

Kantelija kävi sittemmin tutkimuksissa ortopedian poliklinikalla 26.6.2006 ja kirurgian poliklinikalla 18.7.2006.

Etelä-Suomen lääninhallitus totesi lausunnossaan, että kantelijan hoito oli järjestynyt lain edellyttämällä tavalla. Yleisesti ottaen potilaiden hoitoon pääsy sairaalan ortopedian klinikalle ei ole tapahtunut säädetyssä ajassa, kun jonotusaika on ollut jopa 10 kuukautta. Selvitysten mukaan tilanne oli kuitenkin korjaantumassa ja lääninhallitus seurasi tilannetta ja kertoi ryhtyvän sille tarvittaessa toimenpiteisiin hoitotakuun turvaamiseksi.

4.1.2

Menettelyn arviointi

Erikoissairaanhoitolain (1062/1989, muut. 856/2004) 31 §:n 3 momentissa säädetään niin sanotusta hoitotakuusta. Säännöksen mukaan hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut sairaalaan. Hoidon tarpeen arvioinnin perusteella lääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu.

Hoitotakuulainsäädännön mukaan hoidon tarpeen arviointi on siis aloitettava kolmen viikon kuluessa lähetteen saapumisesta. Tämä aikamäärä on takaraja lähetteen tutkimiselle (hallituksen esitys 77/2004, s. 41). Jos hoidon tarve voidaan määrittellä jo lähetteen perusteella, potilas voidaan asettaa hoitojonoon, jollei ole kyse kiireellisestä hoidosta. Tällöin hoito on järjestettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa. Yleensä hoidon tarpeen arviointi edellyttää kuitenkin potilaan tutkimista sairaalassa. Vasta sen jälkeen kun potilaan hoidon tarve on tutkimuksessa todettu, hoitotakuun osoittama määräaika alkaa kulua. Selvitysten mukaan tästä oli myös kyse kantelijan jonoon asettamisessa.

Hoitotakuu ei siis aseta ylärajaa sille ajalle, joka käytetään hoidon tarpeen arviointiin (lukuun ottamatta lähetteen tutkimiselle asetettua kolmen viikon määräaikaa). Lakia säädettäessä sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta totesi tästä osin seuraavaa (StVM 13/2004):

Valiokunnan saamista selvityksissä on esitetty huoli siitä, että tutkimusten aloittamisen jälkeen jatko-tutkimukset eivät edisty asianmukaisesti ja siten hoitoon pääsy viivästyy. Valiokunta korostaa sitä, että terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki edellyttää, että terveydenhuollon ammattihenkilöt ammattitoiminnassaan ottavat huomioon potilaalle hoidosta koituvan hyödyn ja soveltavat yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti. Tämän vuoden alusta voimaan tulleessa hallintolaissa säädetyt oikeusturvaperiaatteet ja palveluperiaatteet ovat

myös julkisissa terveystalvissa sovellettavia. Valiokunta painottaa, että ammattihenkilölain ja hallintolain säännökset sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattietiikka edellyttävät potilaan hoidon järjestämisen lakiehdotuksessa tarkoitettulla tavalla.

Siitä huolimatta, että laissa ei aseteta hoidon tarpeen arvioinnille ehdotonta määräaika, pidän kantelijalle ilmoitettua kymmenen kuukauden jonotusaikaa ensimmäiseen tutkimukseen liian pitkänä. Mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunnan ilmaisema lainsäätäjän tahto ei toteudu, jos pääsy hoidon tarpeen arviointiin kestää näin kauan.

Selvityksestä käy kuitenkin ilmi, että kantelijan tutkimukset vuonna 2006 suoritettiin noin kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta. Tämän vuoksi en katso sairaalan menetelleen lainvastaisesti.

Lääninhallituksen lausunnosta käy ilmi, että se seuraa jonotusaikojen kehitystä ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Tämän vuoksi asia ei tältäkin osin edellytä minulta toimenpiteitä.

4.2

Jonoon asettaminen syksyllä 2006

Kantelija kertoi, että saamiensa tietojen mukaan Peijaksen sairaalan ortopedian poliklinikalla hylättiin yhdeksän lähetettä kymmenestä. Hän kysyi, toteutuuko hoitotakuu tällä tavalla. Hän viittasi marraskuussa 2006 saamaansa läheteeseen.

Selvityksestä käy ilmi, että lääkäri oli 27.11.2006 tehnyt kantelijasta lähetteen ortopedian poliklinikalle. Läheteessä pyydettiin kiireellistä arviota kantelijan polven oireista. Läheteeseen on 28.11.2006 sairaalassa merkitty osastonlääkärin hoitovastuunotto. Kantelijalle lähetettiin 28.11.2006 ilmoitus lähetteen vastaanottamisesta ja ilmoitus siitä, että hoito ja tutkimus järjestettäisiin ortopedian poliklinikalla, minne hänet kutsuttaisiin myöhemmin. Jonotusajan ilmoitettiin olevan "hoitotakuun puitteissa".

Kantelijan lääkäri teki hänestä uuden lähetteen 14.3.2007. Samana päivänä kantelijalle lähetettiin sairaalasta ilmoitus lähetteen vastaanottamisesta. Ilmoituksen mukaan suunnitellut tutkimus ja hoito järjestettäisiin kirurgian poliklinikalla. Selvityksen mukaan poliklinikan vaihto johdettiin sairaalalle esitetystä toivomuksesta.

Kantelija kävi vastaanotolla 20.4.2007. Tuolloin hänet asetettiin toimenpidejonoon oikean polven täyhystystä varten. Hänelle annettussa ilmoituksessa jonotusaika arvioitiin neljäksi kuukaudeksi.

Kantelija pääsi siis tutkimuksiin noin viidessä kuukaudessa siitä, kun 27.11.2006 tehty lähete saapui sairaalaan. Pidän tätä aikaa varsin pitkänä, mutta en voi pitää sitä lainvastaisena. Viitataan tältä osin edellä kohdassa 4.1.2. esittämääni.

Minulla ei myöskään ole aihetta epäillä, että sairaalassa olisi lainvastaisesti palautettu lähetteitä.

4.3

Muut kantelussa esitetyt väitteet

Saadun selvityksen perusteella en katso, että kantelussa esitetyt muut väitteet antavat minulle aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3 ja 4.1 esittämäni käsitykset Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.